

Provinciale Commissie Leefomgeving

Pythagoraslaan 101
Postbus 80300
3508 TH Utrecht

Tel. 030-2589111
Fax 030-2583140
www.provincie-utrecht.nl

Aan:
Provinciale Staten van Utrecht
Pythagoraslaan 101
3508 TH Utrecht

Datum 28 september 2010
Nummer 2010INT263771
Uw brief van
Uw nummer
Bijlagen 1

Team
Referentie Mevr. drs. J.E.H. van der Heijde
Doorkiesnummer 030-2582449
Faxnummer
E-mailadres PCL@provincie-utrecht.nl
Onderwerp Advies PCL over Kadernota Ruimte

Geachte Provinciale Staten,

Hierbij zenden wij u ons advies over de Kadernota Ruimte. Ter informatie laten wij u weten dat wij dit advies gelijktijdig naar Gedeputeerde Staten verzenden.

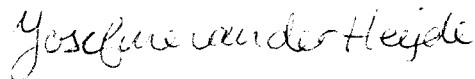
Graag vernemen wij uw reactie op ons advies!

Hoogachtend,

De Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL)

Drs. A.F. van de Klundert
Voorzitter

Mevr. Drs. J.E.H. van der Heijde
Secretaris

PROVINCIALE COMMISSIE LEEFOMGEVING (PCL)

Aan: Gedeputeerde Staten van Utrecht en
Provinciale Staten van Utrecht
Pythagoraslaan 101
3508 TH Utrecht

Datum: 24 september 2010

Ons kenmerk: PCL 2010/04

Onderwerp: Advies PCL over Kadernota ruimte

SAMENHANG CENTRAAL

Advies over Kadernota Ruimte

Samenvatting

Met dit advies reageren wij op de concept Kadernota Ruimte. Wij vinden het een goede nota, waarin een duidelijke relatie wordt gelegd met Utrecht 2040 en een brede analyse van de situatie in de provincie wordt gemaakt. Wel pleiten wij in dit advies voor meer toekomstgerichtheid in het beleid, meer samenhang in de beleidskeuzes en een duidelijker omschrijving van de provinciale verantwoordelijkheid en het provinciaal belang.

Inleiding

Met dit advies reageren wij op de concept Kadernota Ruimte, de aanzet voor de nieuwe provinciale Ruimtelijke Structuurvisie. Eerder dit jaar hebben wij geadviseerd over de thema's voor de Structuurvisie. In ons advies Provincie Utrecht in Transitie vroegen wij aandacht voor drie transformatieprocessen: transformatie van gebieden, transitie van hulpbronnen en duurzaam transport. In ons advies over Duurzame landbouw en milieu adviseerden wij om een brede visie op te stellen over de landbouw en het landelijk gebied. Wij zijn positief over de manier waarop onze inbreng is verwerkt in de concept Kadernota Ruimte.

In onderstaand advies gaan wij nader in op deze concept nota. Wij kijken vooral naar de richting en integraliteit en gaan niet in op details van beleidsinhoudelijke onderwerpen. Wij vertrouwen erop dat de Utrechtse organisaties hiervoor voldoende gelegenheid krijgen.

Reactie op concept Kadernota Ruimte

Wij vinden de nota die nu voorligt in het algemeen van goede kwaliteit. Vrijwel alle belangrijke ruimtelijke vraagstukken die in de provincie spelen, worden benoemd. Dat er een duidelijk verband wordt gelegd met Utrecht 2040 en dat er in het begin van de nota een integrale visie wordt geschetst vinden wij erg belangrijk, al valt op dat de doelstellingen van Utrecht 2040 nergens expliciet worden genoemd. Het open proces, waarin vele maatschappelijke partners en burgers konden meedenken, beoordelen wij als positief.

Wij zien nog de volgende belangrijke verbeterpunten in de nota:

1. Toekomstgerichtheid

De structuurvisie richt zich op het ruimtelijk beleid tot 2025. Daarom vinden wij het belangrijk om in het beleid ruimte te creëren voor visionaire beelden van gewenste ontwikkelingen en veranderingen. Met het geschetste beeld van Utrecht in 2040 wordt naar onze mening nog teveel voortgeborduurd op het bestaande.

Wij verwachten een gematigde groei. Utrecht 2040 zal in fysiek-ruimtelijke zin in 10 jaar globaal af zijn. Toch verwachten wij *veel dynamiek. Deze zal zich niet zozeer richten op groei en uitbreiding van de bebouwde ruimte, maar op hergebruik en aanpassing van het bestaande.* Er zullen transformaties moeten plaatsvinden in het binnenstedelijk gebied, de stadsrandzones, de bedrijfsterrainen en het landelijk gebied. Ook het ondergronds ruimtegebruik zal toenemen. Dit alles vergt een visie op de wijze waarop de ruimte gebruikt kan worden, op welke functies goed te

combineren zijn en welke niet. Hierbij zullen meer dan in het verleden vooral kwalitatieve vragen centraal komen te staan.

Daarnaast zal de energietransitie grote invloed hebben op de inrichting van de ruimte. De ruimtelijke ordening moet aan dit alles mede sturing geven (zie ook ons advies over het energievraagstuk).

2. Samenhang in beleidskeuzes

De missie voor de structuurvisie is integraal geformuleerd: de ruimte evenwichtig en in onderlinge samenhang ontwikkelen. Samenhang is een beleidsdoel op zich en de ruimtelijke ordening moet zich hier bij uitstek op richten. In dit licht bezien maken de geformuleerde beleidskeuzes een vrij sectorale indruk. Er worden over het algemeen maximaal twee aspecten van een vraagstuk met elkaar in verband gebracht, terwijl bij een echt integrale aanpak meer aspecten een rol spelen. Wij adviseren de provincie om beleid voor de volgende integrale vraagstukken te benoemen:

- ***Relaties tussen stedelijk gebied, overgangszones en landelijk gebied.***

Het stedelijk gebied, de overgangszones en het landelijk vormen in de provincie Utrecht één systeem. In de tekst van de concept kadernota is dit ook zo benoemd. In de voorgestelde keuzes klinkt dit principe echter beperkt door. Op het gebied van mobiliteit, natuurontwikkeling en economische relaties (bijv. streekproducten) kan deze verbinding in de beleidskeuzes nog sterker worden gelegd.

- ***Het in samenhang ontwikkelen van de landbouw, het landschap (incl. stadsrandzones), de EHS, recreatie en gezondheid***

Als agendapunt wordt het opstellen van een landbouwvisie voorgesteld, waarin de toekomst van de landbouw centraal staat. Wij bepleiten een bredere visie voor de landbouw en het landelijk gebied, waarvan naast landbouw ook het landschap, natuurontwikkeling (EHS), recreatie en gezondheid deel uitmaken. De stadsrandzones zouden hier ook bij betrokken moeten worden. Wat betreft de landbouw is het van groot belang om de economische kant voldoende in het oog te houden. De EHS zou zich naar onze mening moeten richten op natuur en recreatie.

- ***De samenhang tussen ruimtelijke ontwikkelingen, economische ontwikkelingen en mobiliteit.***

In het geformuleerde beleid worden wel verbindingen gelegd tussen economie en ruimte en tussen ruimte en mobiliteit, maar er wordt geen integrale aanpak voor deze drie terreinen samen beschreven. Dit is wel wenselijk.

- ***De relatie tussen de ruimtelijke ordening, welzijn en gezondheid.***

Er bestaat een veel bredere samenhang tussen ruimtelijke ordening, welzijn en gezondheid dan in de nota aangegeven. Het zou verstandig zijn om de keuze te maken om welzijns- en gezondheidsaspecten structureel mee te wegen in de ruimtelijke ordening.

- ***Herontwikkeling van kerngebied ten zuiden van Utrecht, de A12 zone.***

De herontwikkeling van de A12 zone is een integrale opgave (wonen, werken, landschap, mobiliteit) die in de Kadernota als keuze of agendapunt voorgesteld zou moeten worden.

3. Provinciale verantwoordelijkheid en provinciaal belang

De provincie kiest in de concept Kadernota voor een pragmatische benadering van haar rol. De basis van de sturingsfilosofie is "eerst wat, dan pas wie". Wij vinden dat de provincie zich explicieter moet uitspreken over haar doelstellingen en haar rol. Echt spannend wordt het pas wanneer de provinciale belangen worden benoemd en de provincie zich uitspreekt over de wijze waarop die behartigd zullen worden.

Hoe gaat de provincie de ruimtelijke ordening gebruiken om de gewenste transities te bewerkstelligen? Wij pleiten enerzijds voor samenhang, maar anderzijds ook voor scherpe keuzes. Welke rol gaat de provincie spelen bij de grote vraagstukken zoals het binnenstedelijk bouwen en binnenstedelijke transformatie, de inrichting van het landelijk gebied, de stadsrandzones, de veenweidegebieden, de waterhuishouding, de multimodale knooppunten en de energietransitie? Hoe wordt geborgd dat het beleid van de provincie ook tot uitvoering komt? Waar ligt de scheidslijn tussen de verantwoordelijkheid van de provincie en de gemeenten? Wij zijn van

mening dat de hierboven genoemde grote vraagstukken tot provinciaal belang benoemd moeten worden.

De gemeenten zullen veel vrijheid moeten krijgen, maar wanneer de provinciale belangen in gevaar komen, moet de provincie kunnen ingrijpen. Hiervoor is een goede werkwijze en verbeterd instrumentarium nodig. Ook de monitoring van de ontwikkelingen is van groot belang. In de Staat van Utrecht 2025 moeten alle kwaliteiten beter scoren.

4. Verdeling van onderwerpen over tekst, beleidskeuzes en agendapunten

In de tekst van de concept Kadernota wordt op een aantal plaatsen en passant beleid geformuleerd dat niet of niet met dezelfde stelligheid terugkomt in een "Keuze".

In de tekst op bladzijde 31 staat bijvoorbeeld "Wij zullen dan ook geen nieuwe grootschalige kantoorlocaties opnemen in de structuurvisie". In de keuze op bladzijde 30 staat een veel minder scherpe formulering: "Wij zijn selectief bij de ontwikkeling van nieuwe bedrijven en kantorenlocaties".

In de korte schets van Utrecht in 2040 wordt verteld dat er een bijzondere transformatie heeft plaatsgevonden in de A12-zone. In de paragraaf gebiedsontwikkeling blijkt echter dat de mogelijkheid van herontwikkeling van de A-12 zone nog in onderzoek is.

Wat betreft de multimodale knooppunten voor goederenvervoer ontbreekt een keuze of agendapunt, terwijl dit toch een belangrijk beleidsonderwerp is.

Ook de verdeling tussen beleidskeuzes en agendapunten lijkt soms wat arbitrair

5. Planning en aanpak onderzoeken

Er worden in de concept Kadernota 19 onderzoeken en beleidsnota's aangekondigd onder het kopje "Agenda". De resultaten van deze onderzoeken of ontwikkeling van beleid moeten in veel gevallen verwerkt worden in de concept Structuurvisie. Wij hebben enige zorgen over de haalbaarheid van het uitvoeren van deze grote hoeveelheid onderzoeken, gezien de beperkte tijd die voorhanden is. Om verwerking in de Structuurvisie haalbaar te maken moeten al deze onderzoeks- en beleidsprojecten een scherpe vraagstelling en opzet hebben en op zeer korte termijn plaatsvinden.

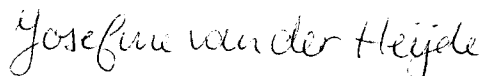
Wij hopen met dit advies een bijdrage te leveren aan het proces naar de nieuwe Structuurvisie en zullen ook in de toekomst blijven meedenken. Zo zullen wij in de komende maanden enkele discussiebijeenkomsten organiseren over de rol van de provincie en hierover in 2011 advies uitbrengen.

Hoogachtend,

De Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL),

Drs. A.F. van de Klundert,
Voorzitter

Mevr. Drs. J.E.H. van der Heijde,
Secretaris